

Täysistunto

Keskiviikko 11.9.2024 klo 14.00—19.16

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.12 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat, nyt on tärkeästä asiasta kyse. Hallitus esittää eduskunnalle menestyksekkään Välitä viljelijästä -toimintamallin vakinaistamista pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjausten mukaisesti. Vakinaistaminen toteutetaan muutoksilla maatalousyrittäjän eläkelakiin.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela on vuodesta 2017 lukien toteuttanut määräaikaisen rahoituksen turvin valtakunnallista Välitä viljelijästä -projektia. Projekti on tullut useilla tiloilla todella tarpeeseen. Kuulemani mukaan vaikuttava Välitä viljelijästä -toiminta on pelastanut jopa avioliittoja ja ihmishenkiä. [Anne Kalmari: Kyllä!] Tämä tärkeä Välitä viljelijästä -projekti on saanut eduskunnassa suurta suosiota, ja yksi sitä vahvasti ja ansiokkaasti eteenpäin vievistä on pääministeri Petteri Orpo.

Maatalousyrittäjien työ on monella tapaa todella kuormittavaa. Kuormitustekijöinä nousevat esiin erityisesti taloudellisen kannattavuuden vaikeudet. Sosiaalisista kuormitustekijöistä korostuu yksin työskentely eli työn luonne. Sitä tehdään hyvinkin koko sydämellä ja kokoaikaisesti. Toisaalta maatalousyrityksissä työtä tehdään usein myös pariskuntana, mikä tietenkin on iso voimavara monille mutta voi tuoda erityyppisiä haasteitakin. Kun erityisesti maatilatalousyrittäjän työpaikka on samalla hänen ja hänen perheensä koti, työn ja vapaa-ajan raja voi olla hyvin liukuva, mikä voi vaikeuttaa maatalousyrittäjän henkistä irtottautumista työstä. Kotieläintiloilla työ on lisäksi luonteeltaan erittäin sitovaa. Maatalousyrittäjillä alkaneita mielenterveysperusteisia työkyvyttömyyseläkkeitä koskeneessa tutkimuksessa havaittiin, että mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneillä maatalousyrittäjillä oli usein takanaan taloudellista kuormitusta sekä merkittävää ihmishuhdekuormitusta.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena onkin maatalousyrittäjien työkyvyn tukeminen, maatalousyrittäjien työkyvyttömyyden ennaltaehkäisy sekä maatalousyrittäjien työurien pidentäminen. Maatalousyrittäjän eläkelakiin lisättäisiin säännökset maatalo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2024 vp

usyrityksien varhaisen tuen palveluista. Palvelujen järjestäjänä toimisi Maatalousyrityksien eläkelaitos. Palvelut käsittäisivät työkykyneuvojen neuvonta- ja ohjauspalvelut sekä harkinnanvaraisesti annettavat ostopalvelusitoumukset mielenterveyden asiantuntijapalveluihin. Palveluvalikoimaan sisältyisivät myös varhaisen tuen toimintamalli sekä mallia toteuttavan sidosryhmäverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen. Kokonaisuutta täydentävät myös koulutukset, digitaaliset palvelut ja palveluihin liittyvä viestintä. Varhaisen tuen palveluja järjestettäisiin maatalousyrityksen eläkelain mukaan vakuutetuille maatalousyrityksille eli maatilatalouden harjoittajille, poronhoitajille ja kalastajille.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Valtio on varannut ensi vuoden talousarvioesityksessä edellä mainittujen palveluiden rahoitukseen kaksi miljoonaa euroa, ja tämä kaksi miljoonaa euroa on myös varattu hallituskauden aikana pysyvästi kehyksiin. Eli tämän turvin voimme tuoda tämän lainsäädännön nyt pysyvänä, ja hyvä käytäntö saa siis jatkua tästä eteenpäin. Maatalousyrityksen eläkelakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi eräitä teknisiä muutoksia.

Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.12.2024, ja Maatalousyrityksien eläkelaitos alkaisi järjestää palveluja tammikuun alusta siten, ettei nykyinen arvokas toiminta katkea. — Kiitos, arvoisa puhemies. Odotan keskustelua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.16 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Välitä viljelijästä -projektin eteneminen pysyväksi toimintamalliksi on tähän mennessä ehkä merkittävin tämän vaalikauden kotimaiseen ruuantuotantoon ja etenkin kotimaisen ruuan tuottajiin kohdistuvista positiivisista päätöksistä tai esityksistä.

On hyvä tässä yhteydessä muistaa, että tämänkin asian juuret ovat jo vuodesta 2014, Venäjälle asetettujen pakotteiden ja vastapakotteiden aiheuttamassa maataloustuotemarkkinoiden sekaannuksen ja romahduksen aiheuttamassa suomalaisen maatalouden ahdingossa, johon silloinen pääministeri Juha Sipilän hallitus reagoi. Tämä Välitä viljelijästä -hanke sai alkunsa maatalouden kriisipaketista, josta Sipilän hallitus päätti syksyllä 2016. Tuolloin kotimaiset maanviljelijät kärsivät vakavasta kriisistä, joka tuli erittäin laajasti koko kansan tietoisuuteen traktorimarssin myötä, eikä, ikävä kyllä, tilanne ole tästä oleellisesti helpottanut, vaikka valonpilkahduksiakin sektorilla on silloin tällöin nähty. Tuollaisen kriisin puhjettua ja sen yhteydessä maatalousyrityksien henkiset haasteet tulivat ilmi, kun tässä yhteydessä esimerkiksi nostettiin esille maatalousyrityksien itsemurhien ehkäisyn tarve. Tämä tausta korostaa, kuinka tärkeää on, että hankkeesta on tulossa pysyvä osa tukea maatalousyrityksille ja maaseutuelinkeinolle.

Arvoisa puhemies! Tämä päätös ei ole vain merkittävä askel maatalouspolitiikassa, vaan se on myös osoitus siitä, miten tärkeää on jatkaa aloitettuja hyviä hankkeita ja viedä niitä loppuun saakka, tarvittaessa vaikka pysyväksi toimintamalliksi. Hankkeen muuttuminen pysyväksi tuo viljelijöille tarvittavaa vakautta ja ennakoitavuutta, mikä on äärimmäisen tärkeää tälle toiminnalle, sen jatkuvuudelle ja etenkin sille, että nämä hyvät toimijat, jotka toimivat tämän hankkeen piirissä, voivat luottaa töiden jatkumiseen ja rakentaa elämäänsä ja uraansa sen varaan. Me ruuantuottajat teemme päivittäin kovaa työtä varmistaaksemme, että kotimaista ruokaa on saatavilla. Siksi ruuantuottajien työkyvystä, työssäjaksamisesta huolehtiminen on erityisen tärkeää myös koko Suomen huoltovarmuuden näkökulmasta. Haluankin tässä yhteydessä kiittää hallitusta tästä esityksestä, ja vaikka aihepiiri on raskas,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2024 vp

jopa surullinen, niin tästä hyvästä esityksestä on syytä nyt iloita. Tämä on vaalikauden parhaita esityksiä tälle sektorille tähän mennessä. Uskon ja luotan, että se tulee tukemaan viljelijöitä ja maatalouden tulevaisuutta erittäin kestäväällä tavalla.

Tässä samassa yhteydessä täytyy kuitenkin todeta, että toivon tämän esityksen perässä hallitukselta myös esityksiä, joilla kyetään vaikuttamaan näihin varsinaisiin juurisyihin eli maatalouden heikkoon kannattavuuskehitykseen, byrokratian paisumiseen sekä viljelijöitten erittäin heikkoon asemaan elintarvikemarkkinoilla. Välitä viljelijästä -hanke on erittäin hyvä lääke jo puhjenneisiin sairauksiin, kiitos siitä, mutta todella hartaasti odotan, että päästään myös vaikuttamaan juurisyihin ja tekemään niin sanotusti ennaltaehkäisevää terveystyötä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

15.21 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Monen suomalaisen maanviljelijän henkinen jaksaminen on kriisissä, ja se ei ole liioittelua — se on kriisissä. Kotiseudultani kaksi viljelijää on viimeisen vuoden aikana tehnyt itsemurhan. Lisäksi yksi on menettänyt mielenterveytensä. Viljelijöitten henkinen pahoinvointi on ollut tiedossa jo pitkään. Niin kuin edustaja Viljasen puheesta äsken kuulimme, Välitä viljelijästä -hanke pantiin alulle Sipilän kaudella 2016. Se on osoittanut olevansa elintärkeä viljelijöitten jaksamisen tukemisessa. Nyt hallitus haluaa vakinaistaa hankkeen rahoituksen, ja kiitän hallitusta siitä. Kahden miljoonan euron vuotuisella panoksella on saatu iso vaikutus.

Arvoisa puhemies! On tosiasia, että maanviljelijät kantavat liian raskasta taakkaa. Kannattavuus on huono, byrokratiaa on liikaa, ja se lisääntyy jatkuvasti. Tulevaisuudennäkymät ovat heikot. Merkittävä ongelma on julkinen keskustelu, jossa viljelijöitä syytetään monesti esimerkiksi ilmastopäästöistä.

Kerronpa kolme faktaa: Suomalaisen maatalouden ja suomalaisten tilojen päästöt ovat 2000-luvulla vähentyneet aivan oleellisesti, ja sama suunta jatkuu. Toiseksi, ruuantuotanto ei koskaan voi olla hiilineutraalia. Kolmanneksi, ruuantuotannon päästöt aiheutamme kaikki me ihmiset, koska jokainen meistä syö tänään ja myös huomenna.

Arvoisa puhemies! Meidän pitää ymmärtää, että Välitä viljelijästä -hanke on vasta osa ratkaisua. Tarvitsemme toimia, jotka parantavat viljelijän kannattavuutta ja vähentävät hallinnollista taakkaa. Viljelijän henkinen hyvinvointi ei ole vain henkilökohtainen asia, se on koko suomalaisen ruokahuollon ja maaseudun elinvoiman kannalta välttämätöntä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

15.23 Teemu Kinnari kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, ministeri, esittelystä, ja samoin kiitos edellä olleista puheista edustajakollegoille.

Tämä esittelyssä oleva laki tai paremminkin sen jatkuvuus on maataloustuotannon kannalta erinomaisen tärkeä ja kriittinen. Me ollaan kuultu hyviä puheita jo aiemmin, mutta tosiasia tällä hetkellä on, että maatalousyrittäjät — jos yrittäjät muutenkin, mutta etenkin maatalousyrittäjät — ovat todella kovilla, kuormittuneita. Siellä on taloudellisia haasteita, ja taloudelliset haasteet luovat yleensä sitten muitakin haasteita. Ja kuten ministerin esittelypuheenvuorossa oli, niin pitää muistaa, että maatilat ovat myös perheyriksyksiä, ja yleensä siinä sitten yrityksen asiat niveltävät vielä koko perheen hyvinvointiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2024 vp

Tämä on todella tärkeää, että me saadaan tehtyä tästä pysyvä muutos ja myös niin — minä nostan huolen myös siitä, kun kuunneltiin näitä toteutuneita lukuja, miten ikäviä tapahtumia tällä hetkellä nähdään — nostan oikeastaan keskeiseksi tavoitteeksi tämän asian osalta sen, että me tavoitettaisiin nämä yrittäjät, joita tämä asia koskee, semminkin kun itse maatalousyrittäjänä tunnen pelikenttää siksi hyvin, että tiedän, että monella on edelleen korkea kynnys hakea apua. Siellä elää hyvin sitkeästi tällainen ”täytyy jaksaa, kun edelliseltä sukupolvelta ovat jaksaneet”. On hyvä ollut huomata, että tämä ajattelu on tietyllä tapaa murentunut ja apua haetaan silloin, kun tarvitaan, mutta osa hakee edelleen liian myöhään ja osa ei ollenkaan.

Ja kuten kuultiin, niin tämä on samaan aikaan myös ihan keskeinen toimi, millä pystytään jatkamaan työuria, ylipäättään luomaan uskoa siihen tekemiseen ja edellytyksiä jatkaa tekemistä, ja tietysti samalla keskeinen osa suomalaista ruokaturvaa ja huoltovarmuutta. Tämä on kokoaan suurempi laki, ja aivan loistavaa, että tälle löydetään nyt jatkuva ratkaisumalli tämän tekemisen osalta.

Ja kyllä, tässä aiemmissa puheenvuoroissa on nostettu esille, että nämä pahoinvointiongelmat ovat seurausta jostain. Tietysti siellä on kannattavuusongelmat. Samoin aidosti maatalousyrittäjien taloudellinen vastuu tänä päivänä: Jos tiloja lopetetaan se reilu tuhat, se keskittyy entistä enemmän. Siellä on entistä suuremmat taloudelliset vastuut harteilla ja kannattavuus siinä rinnalla, mikä on murentunut. Näiden kanssa tietysti tehdään hallitusohjelman muita toimia, joilla pystytään vastaamaan näihin haasteisiin.

Tässä lyhyesti, ja kiitos tästä lakiesityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.26 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen ja hallitus, kiitos. Tämä päätös pysyvästä Välitä viljelijästä -hankkeen rahoituksesta on erittäin hyvä. Itselläni on monta henkilökohtaista kokemusta siitä, miten tällä on pelastettu viljelijöitä.

Kerron erään tapauksen: Ajan maatilani pihaan. Siellä istuu portailla mies. Vaimo ja lapset ovat lähteneet. Koko pihamaa jo näyttää siltä, että talo olisi täynnä töitä. Mies sanoo, että hirteen tästä joutaisi. Sanon, että on Välitä viljelijästä -hanke. Ei, ei ota vastakaikua, mutta kun aikamme istumme, saan miehen soittamaan Eilalle. Tämä Välitä viljelijästä -hankkeen menee niin päin, että sinne ei voi tehdä ikään kuin huoli-ilmoitusta vaan viljelijän pitää sen verran jaksaa, että ottaa sen puhelimen käteen. Tai tässä tapauksessa laitoin sen siihen korvalle, että soita. Tällä hetkellä tilalla ei ole enää karjaa, mutta mies voi ihan hyvin ja pystyi ratkomaan ne ongelmat.

Tässä ollaan paljon syvemmällä kuin monen muun yritystoiminnan alasajossa, koska siellä ei ole osakeyhtiötä takana vaan menee koko omaisuus silloin, jos jokin menee pieleen. Menee se vastuu sukupolvien ketjusta. Ja siksi on tärkeää, että on ihmisiä, jotka ymmärtävät tämän huolen. Yhtä tärkeää olisi, että kaikki avustusmuodot olisivat myös ostopalvelujen piirissä.

Luin tuosta hallituksen esityksestä, että vain kaksi prosenttia enää on käytetty talous- ja juridiikkaneuvontaa ja se on laskenut vielä siitä alusta. Pohdin sitä, että okei, tähän voi toimia Neuvo-palvelun kautta, sieltäkin saattaa saada talousapua, mutta nimenomaan aina-kaan konkurssitilanteissa EU-rahoitukset eivät toimi niillä, joilla on velkaongelma. Se on jotakin valtion tukien väärinkäyttöä tai näin, jolloin toivoisin, että tämäkin pieni asia kat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2024 vp

sottaisiin. Joskushan voi olla kyse alkoholin tai muitten päihteitten käytöstä tai jostain muusta, niin että se viljelijä katkeaa. Siksi toivoisinkin, että tätä asiaa, jos se ei ole taloudellisesti merkittävä asia, vielä katsottaisiin ja tarkennettaisiin.

Tähän liittyy se asia, että kun tämä erittäin hyvä esitys nyt tulee sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, niin jotta sinne tulisi myös se maa- ja metsätalouden osaaminen, toivoisin, että sosiaali- ja terveysvaliokunta pyytäisi — tai tämä jo automaattisesti nyt sitten muutettaisiin puhemiesneuvostossa niin — että tämä lähetettäisiin lausunnolle myös maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jotta saataisiin vielä katsottua vähän maatalouden näkökulmaa tässä.

Kaiken kaikkiaan loistavaa työtä. Hyvä esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi kannatan edustaja Kalmarin tekemää hyvää esitystä, ja sitten tähän itse asiaan — asiaa toki on tämä ensimmäinenkin.

Mutta tämä juttu on sillä keinoin, että kun kuulimme tässä edustaja Kalmarin ja edustaja Mehtälän erinomaiset kuvaukset, mikä on maanviljelyn tilanne ja mikä on maatalousyrittäjän tilanne Suomessa tällä hetkellä, niin viimeistään tämän pitäisi herättää meidät ihan aidosti, ihan aidosti siihen, että nyt tilanne on ihan kammottavan huono. Jos me haluamme tätä tilannetta parantaa, niin tämä ministerin äsken esittelemä erinomainen lakiesitys nyt tarvitaan, totta kai, mutta me tarvitaan aidosti maanviljelijöille maatalouden kannattavuuteen, taloudelliseen tilanteeseen ja siihen valtavaan byrokratiaan helpotuksia välittömästi. Eihän siinä ole mitään järkeä, että maanviljelijä joutuu sen normaalin tilanhoidon lisäksi pyörittämään valtavaa byrokratiaa, joka on niin valtava, että sen alle sortuu. Heikoimmat sortuvat aivan varmasti, harva siitä kunnialla selviää.

Toinen asia on sitten se, että taloudellisesti tilanne menee ahtaalle, niin kuin viime aikoina on mennyt näiden laskevien tuottajahintojen ja nousevien kustannusten takia, joissa me olemme olleet itse aiheuttajina kalliin energian muodossa. Olen tästä sen sata kertaa puhunut täällä salissa, että nämä päästökaupan kautta tulevat energiahinnan kustannukset nousevat koko ajan. Tälläkin hetkellä sähkö maksaa, pörssisähkö, mitä me ostamme kaikki, tämän hetken hinta on 7 senttiä, vähän yli, mutta kalleimmillaan oli tänä aamuna 18 senttiä sähkön hinta. Viime talvena yksi viljelijä soitti minulle, kun oli kallis sähkösopimus, ja sanoi, että onhan tämä hullu tilanne, kun hänen pitäisi lehmät käydä lypsämässä, mutta kun kuluu sitä sähköä, minkä hän siinä lypsyn aikana käyttää, niin se maito, minkä lehmä tuottaa sillä hetkellä, ei riitä maksamaan sitä sähkölaskua. Ja me täällä puhumme ilmastomuutoksesta ja päästöttömyydestä asiassa, joka on maailman luonnollisin, ja varmasti olisi kannatettavaa ja hyvä, että energia olisi edullista emmekä itse aiheuttaisi tällaisia valtavia vahinkoja. Nyt me olemme sitä tehneet, ja tuntuu vaan, että lisää tulee näitä EU-sääntöjen takia tulevia kustannusnousuja.

Mutta, arvoisa ministeri, ymmärrän, että te ymmärrätte parhaiten tämän lakiesityksen sisällön, ja toivon, että viesti menee maan hallitukselle, että viljelijöiden tilanteeseen tämä ei riitä. Tarvitaan tämä lakiesitys, mutta me tarvitsemme aidosti taloudellisia helpotuksia ja ennen kaikkea valtavaa byrokratian purkua. Pääministeri Sipilän hallituksen aikana purettiin yli 300 normia ja saatiin paljon hyvää aikaan, ja toivoisin, että tämä hallitus jäljellä olevan pitkän kautensa aikana pyrkisi samaan ja ehkä vähän parempaan. Jos arvoisa ministeri hyväksyy esityksen, niin toivon, että vie terveiset kunnioittamalleni pääministerille,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2024 vp

että 500 normia kun puretaan, niin sitten asiat ovat paljon paremmin, ja ennen kaikkea maatalouden ja tämmöisten tuotannollisten toimien kautta, jotka tuottavat suomalaisten pöytään puhdasta ruokaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.33 Anders Norrback r: Tack, kiitos, arvoisa puhemies! Haluan ensin kiittää ministereitä ja hallitusta, että tämä esitys on nyt täällä salissa ja että se menee eteenpäin. Se on erittäin tärkeää. Tässä on ollut paljon hyviä puheenvuoroja minun mielestäni. Juurisyistä on keskusteltu ja tästä tarpeesta.

Minä lähden ehkä siitä, että rakennemuutos on ollut aika valtava maataloudessa. Se tietää sitä, että vaikka nyt aika moni on vielä perheviljelmä, niin monella tilalla on se tilanne, että enää on ainoastaan yksi toimija siellä ja hän on erittäin yksinäinen. Jos puoliso käy palkkatöissä, niin siellä ei ole sitä keskustelukumppaniakaan, eli kyllä se yksinäisyys on tullut jäädäkseen. Ennen vanhaan maatalous oli kylän asia, keskusteltiin asioista ja oli se työkaveri siellä naapuritalossa. Tämä on poistunut, ja meidän pitäisi miettiä, millä tavalla tämä hanskataan.

Tällaista toimintaa tarvitaan, ja on tietysti hyvä, että sitä on, mutta se on merkki siitä, että meillä ei ole asiat niin hyvässä kunnossa kuin voisi olla. Vastuu on kasvanut valtavasti maataloilla. Taloudelliset vastuut tulivat tässä esiin, mutta tällä hetkellä on myös muut vastuut. On paljon eläimiä, lehmämäärä on kasvanut valtavasti. Vastuu eläimistä on erittäin raskas, kun tiedän, että jokainen maanviljelijä, joka pitää kotieläimiä, on erittäin tarkka siitä, miten eläimiä kohdellaan ja millä tavalla niitä hoidetaan. Siellä on myös tällainen juurisyys.

Eli minun mielestäni tämä on erittäin tärkeä ja on hyvä, että menee eteenpäin, mutta kylä näistä juurisyistäkin täytyy uskaltaa ja on pakko keskustella: minkätyyppinen maaseutu, ruuantuotanto meillä on tulevaisuudessa ja millä tavalla sitä hoidetaan parhaiten. Kiitän vielä kerran ministeriä ja hallitusta tästä esityksestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Poutala, olkaa hyvä.

15.35 Mika Poutala kd: Arvoisa puhemies! On ollut ilo kuunnella erittäin hyvää, kattavaa keskustelua. Tässä edellä edustaja Norrback puhui erittäin painavaa asiaa.

Välitä viljelijästä -hankkeen vakinaistaminen on erittäin hieno päätös hallitukselta. Maatalousyrittäjien haasteet ja huolet on kuultu ja tähän toimintaan on varattu kaksi miljoonaa euroa vuosittain — pysyvä päätös budjetissa.

Kukaan ei ole immuuni mielenterveyden haasteiden kohdalla. On hienoa, että asia on nyt nostettu esille ja siihen on löydetty vakainainen rahoitus. Huoltovarmuus ja ruokaturva monesti lepäävät isosti maatalousyrittäjien harteilla, ja se on painava lasti kantaa. On hyvä ymmärtää, että tämä ei kuitenkaan ratkaise maatalousyrittäjien kannattavuusongelmaa ja sen kimppuun on hyökättävä päämäärätietoisesti ja rohkeasti.

Haluan vielä loppuun kiittää jokaista maatalousyrittäjää todella arvokkaasta työstä suomalaisten puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2024 vp

15.36 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Harvoin on tullut kiitettävä edellisiä hallituksia hyvästä työstä, mutta tässä kohtaa niin täytyy tehdä — kiitos sinne, mistä aikanaan on lähdetty liikkeelle.

Edellisessä ammatissa valitettavasti näin viljelijöiden ahdingon. Tilanne on se, että silloin kun poliisia tarvittiin, niin kaikki toivo oli jo mennyt. Mutta se, että tälle tilanteelle voidaan tehdä jotain, on kyllä todella hyvä asia. Monella tilalla on satavuotiset perinteet, ja siellä ei ole sellaista mahdollisuutta, että voisi epäonnistua tai olla se, joka ei tilaa pysty enää jatkamaan. Silloin se lopullinen ratkaisu saattaa sitten tulla mieleen, ja on hyvä, että tästä on mahdollista päästä yli. Siksi tämä Välitä viljelijästä -hanke on hyvä. Ja on hyvä, että sitä jatketaan, ja on hyvä, että sitä jatketaan pysyvästi.

Ihailen suomalaisia viljelijöitä siitä, että he edustavat minulle semmoista suomalaista siisua syvimmillään — suo, kuokka ja Jussi -meininkiä. Silloin kun tehdään töitä, niitä tehdään, ja vastuu kannetaan siitä, mistä pitää, riippumatta siitä, mitä kello on, ja riippumatta siitä, mikä päivä on. Erityisesti se, että vaikka maatalousyrittäjät tekevät edelleenkin miljoonainvestointeja, se kannattavuus riippuu täysin muiden tekemistä päätöksistä — vaikka kuinka hyvin tekisi oman työnsä, niin kaupat, lainsäädäntö, byrokratia päättävät, kannattaako se vai eikö se kannata — on minusta äärimmäisen väärin.

Maanviljely ja ruuantuotanto ovat keskeinen osa meidän huoltovarmuutta, ja valtion pitää myöskin pystyä kantamaan vastuu viljelijöiden jaksamisesta — siksi kiitos tästä hallituksen esityksestä ja kiitos myöskin ministerille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä. — Mikrofooni, mikrofooni.

15.38 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle. Nyt ollaan erittäin tärkeän asian, lakiesityksen äärellä. Maatalousyrittäjät ovat meidän huoltovarmuuden kannalta yksi tärkeimpiä, mutta samalla he myös kipuilevat toistuvasti oman toimintansa säilyttämisen puolesta. Maatalousyrittäjät ovat toistuvasti edelleen tukien varassa, ja aina ne eivät ole niin säännöllisiä. Lannoitteiden hinnat ovat kohonneet pilviin, ja muiden yritystoimintaan liittyvien asioiden hinnat ovat nousseet. Toivon, että tämä ei ole viimeisin juttu, mitä maatalousyrittäjien kohdalla halutaan parantaa, vaan että kiinnitetään huomiota jatkossakin heidän toimintavarmuuteensa. He tekevät työtä 24/7, vähän enemmänkin, meidän kaikkien parhaaksi. — Kiitos hallitukselle tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä tässä keskustelussa nostaa esille tilanteet, joissa maataloille mennään eläinsuojeluilmoituksen pohjalta. Kun kerroin tuossa edellisessä puheenvuorossa, että Välitä viljelijästä -hanke lähtee aina siitä viljelijästä itsestään, niin tässä tapauksessa esittäisin sitä, että varsinkin jos se tulee valio-kuntamme kautta, niin tiedotettaisiin viranomaisille, joista valtaosa varmasti mielellään toteuttaa valtion tahtotilaa siitä, että siinä olisi tällainen hyvin selkeä toimintalinja, että aina tarjotaan sitä puhelinnumeroa, mistä voisi tämän Välitä viljelijästä -yhteyshenkilön tavoittaa, ja kuuluisi ikään kuin automaattisena tällaiseen tapaukseen myös tämän hankkeen vastaantulo. Yleensähan aina kun eläinsuojelurikoksista puhutaan, niin siellä on kyse katkea-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2024 vp

misesta jollain lailla, oli se taustasy sitten sosiaaliset syyt, taloudelliset syyt tai päihteet, mutta jollain lailla siellä itse viljelijäkään ei ole sitten jaksanut.

Vielä haluaisin sanoa sitä, että hallituksella on kyllä nyt toiminnan ajat siinä, että näitä tilanteita ei tulisi. Mutta ehkä sen vaahtoamisen aika on sitten muussa kohdassa, kun tästä esityksestä olen niin mielissäni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska asian käsittelylle tässä yhteydessä varattu aika lähestyy loppuaan, annan nyt vastauspuheenvuoron ministeri Grahn-Laasoselle, minkä jälkeen keskustelu keskeytetään, mikäli puhujalistalla on vielä puheenvuoropyyntöjä. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

15.41 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos suuresti tästä keskustelusta ja yksimielisyydestä tärkeän esityksen edessä. Niin kuin tuli hyvin puheenvuoroissa ilmi, tämä on kokoaan suurempi laki ja tulee suureen tarpeeseen. Viljelijöiden henkinen jaksaminen ja hyvä työkyky ovat edellytyksiä suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuudelle. Se, että pidämme viljelijöistä huolta ja heidän mielenterveydestään, heidän henkisestä jaksamisestaan, on todella tärkeää.

Samoin pidän tärkeänä niitäkin puheenvuoroja täältä, joita nousi juurisyihin puuttumisen tärkeydestä. Hallitusohjelmassa on runsaasti keinoja ruuantuotannon tulevaisuuden turvaamiseksi, kannattavuuden parantamiseksi — elintarvikeviennin mahdollisuudet ja byrokratian purku — ja ehdottomasti näitä asioita pitää määrätietoisesti viedä eteenpäin ja viedään ministeri Essayahin johdolla. Tämä hallitus haluaa tehdä politiikkaa, joka turvaa suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuutta ja maatalousyrittäjien mahdollisuuksia tehdä elintärkeää työtään kannattavasti.

Tähän lakiehdotukseen tehdyt parannukset ja myös viestintänäkökulmat olivat tässä oikein hyviä, ja niitä varmasti myös eduskuntakäsittelyn aikana voidaan viedä eteenpäin. Kiitos kaikille, jotka ovat olleet eri vaiheissa viemässä eteenpäin Väliä viljelijästä -hanketta. Iloitaan yhdessä siitä, että toimintamallista on tulossa nyt pysyvä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Meillä on vielä hitunen aikaa jäljellä, joten aiemmin sanotusta poiketen annan vielä puheenvuoron edustaja Hoskoselle, olkaa hyvä.

15.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! En vie kallista aikaanne kuin hetken. Äsken tarkistin sähköpörssistä — ajatelkaapa, hyvät ystävät, viljelijällä, joka käyttää sähköä, on muun muassa hieno uusi navetta, joka käyttää paljon sähköä koneisiin, laitteisiin, ilmastointiin ja niin edelleen — että huomenna kello kahdeksan jälkeen illalla sähkön hinta on 49,36 senttiä kilowattitunnilta. Kun aamukahdeksan jälkeen se nousee tuonne 10 sentin paikkeille ja siitä yli, niin kuvitteleeko joku vielä täällä Suomen eduskunnassa, että näillä sähkön hinnoilla pystytään tuotannollisesti kannattavaa toimintaa tekemään?

Meillä on vain ilmastonmuutos ja monimuotoisuus eikä mitään muuta, ja ajetaan jätteet Italiasta tänne ja pilataan täällä koko Suomen ilmakehä ja tuhotaan metsät. Kyllä minä toivoisin, edustajakollegat, että jonain päivänä pistettäisiin vähän jäitä hattuun ja mietittäisiin, mitä tässä maassa kannattaa tehdä. Kohta meille iskee armoton nälkä, kun omat eväät loppuvat. En halua sitä päivää nähdä, mutta toivon, että ministeri vie terveiset hallitukselle ja tähän asiaan saadaan parannus. Eihän näin voi jatkua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelun kuluessa on edustaja Kalmari edustaja Hoskosen kannattamana esittänyt, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto. Tästä johtuen asian käsittely tässä yhteydessä keskeytetään.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.